

פרק 16 - שירותים חברתיים

מקורות והגדרות

לוחות 1-10, 12-14: ע' / המינהל לשירותים חברתיים

להלן האגפים והמחלקות, לפי אזורי הפעילות שלהן:

אגף מרכז - צפון - רבעים 1-6

מחלקת עבר הירקון - רבעים 1-2
מחלקת לב העיר למשפחה - רבעים 3-6
מחלקת לב העיר לגיל הזהב - רבעים 3-6
תחנות לבריאות המשפחה
תחנות לטיפול וגמילה מסמים
תחנות ליעוץ בחיי המשפחה

אגף דרום - רבעים 7-8

מחלקת חוצות יפו - תת-רובע 72 ואזורים סטטיסטיים: 733 - 736, 742 - 744
מחלקת שער יפו - תת-רובע 71 (ללא א"ס 713) ואזורים סטטיסטיים: 731 - 732, 741, 745 - 746
מחלקת שפירים - רובע 8, א"ס 713
תחנות לבריאות המשפחה
תחנה לטיפול וגמילה מסמים
תחנה ליעוץ בחיי המשפחה

אגף מזרח - רובע 9

מחלקת אפיקים - תת רובע 94, ואזורים סטטיסטיים: 923, 937
מחלקת איילון - תת-רובע 91, ואזורים סטטיסטיים: 921-922, 925-929
מחלקת אחווה - אזורים סטטיסטיים: 924, 931-936
תחנות לבריאות המשפחה
תחנות לטיפול וגמילה מסמים
תחנה ליעוץ בחיי המשפחה

תחום נכויות - מטפל בעיוורים, נכויות פיזיות וחושיות, נכויות התפתחויות ופרוייקטים בנושא הנגשת העיר.

בתי אב בטיפול - מספר בתי אב משפחות ובתי אב קשישים המטופלים ע"י מינהל השירותים החברתיים מתקבל מממצאי מיון התיקים במחלקות האזוריות אשר מתבצע מידי שנה החל משנת 1981.

קשישים - ראשי משפחות שבהן האישה היא בגיל +60 או הגבר הוא בגיל +65.

קבוצת מיון ב' - תיקי סיוע ומעקב בטיפול אינטנסיבי נמוך בהם יש עד 3 התערבויות בשנה.

קבוצת מיון ג' - תיקים בטיפול אינטנסיבי בינוני בהם יש 4-18 התערבויות בשנה.

קבוצת מיון ד' - תיקים בטיפול אינטנסיבי גבוה בהם יש מעל 18 התערבויות בשנה.

בלוח 1: החל מ-1992 הנתונים כוללים גם מוגבלים ודרי רחוב.

הלוחות בפרק זה, מתייחסים רק לבתי אב שיש להם תיק.

החל משנת 1996, הנתונים ללוח 13, מתייחסים לסוף השנה ולא לממוצע חודשי. החל משנת 1987, הנתונים בלוחות 13 ו-14 כוללים גם את התחנה לטיפול באם ובילד של קופ"ח לאומית.

לוח 11: המוסד לביטוח לאומי וע'/המינהל לשירותים חברתיים, אגף מיחשוב ומערכות מידע והמרכז למחקר כלכלי וחברתי

תיאור והסבר

1. מינהל השירותים החברתיים

מינהל השירותים החברתיים הוא יחידה מקצועית בעיריית תל-אביב-יפו שייעודה שיפור איכות החיים וטיפול במצוקות חברתיות לרווחת תושבי העיר ובריאותם. המינהל פועל בתפיסה המקדמת איגוד תחת קורת גג אחד של כל שירותי הרווחה, בריאות הציבור, קליטת עליה והתמכרויות. השירותים החברתיים ניתנים בשיתוף עם משרדי הממשלה (רווחה, בריאות וקליטת עליה). גם עמותות, ארגוני מתנדבים וקהילות עסקיות ברחבי העיר לוקחים חלק בעשייה. למינהל מטה ושלושה אגפים איזוריים האחראים על מתן השירותים בעיר באמצעות מחלקות ותחנות לבריאות המשפחה בחלוקה גיאוגרפית לאזור מזרח, מרכז-צפון ודרום. בכל אגף קיים מרכז לטיפול בנפגעי סמים ותחנה ליעוץ בחיי המשפחה. המטה כולל את לשכת מנהלת המינהל ואת אגף מינהל ומשאבים האחראי על משאבי אנוש, כספים, מחשוב, משק ולוגיסטיקה, מידע תכנון הערכה ובקרה והתקשרויות. בנוסף, כולל המטה את התחומים הבאים:

1. תחום ילד, נוער ומשפחה - אחראי על נושא ילדים, מתבגרים ומשפחותיהם.
2. תחום זקנה - אחראי על נושא קשישים.
3. תחום נכויות - אחראי על נושא אנשים עם מוגבלות.
4. תחום משאבי הקהילה - אחראי על תחומים של התנדבות, פיתוח קהילתי, גיוס משאבים ותעסוקה.
5. הרשות העירונית להתמכרויות, דרי רחוב ושיקום האסיר - אחראית על נושא מכורים לסמים ואלכוהול, דרי רחוב ואסירים משוחררים.
6. הרשות העירונית לקליטת עליה - אחראית על נושא עולים.
7. אגף בריאות הציבור - אחראי על מתן שירותי בריאות הציבור לתושבי העיר.

נפשות בטיפול

בשנת 2008 טופלו על-ידי שירותי הרווחה במינהל לשירותים חברתיים 47,567 נפשות (עם תיק) שהם כ-12.1% מתושבי העיר (לוח 16.5).

אחוז הנפשות בטיפול עם תיק מכלל האוכלוסייה בעיר ירד מ-16.0% ב-1997 ל-12.6% ב-2007, בשנת 2008 נשמרת יציבות. (תרשים: "הנפשות כאחוז מכלל האוכלוסייה בטיפול מחלקות הרווחה בת"א-יפ").

בתחנות העירוניות לבריאות המשפחה, ניתן טיפול ל-31,538 נפשות (נשים הרות, תינוקות ופעוטות) (לוח 16.12).

מספר מקבלי שירות במינהל (ללא תיק ברווחה) הוא 58,022 נפשות (כולל מטופלים באגף לבריאות הציבור).

2. בתי אב בטיפול

מס' בתי אב בטיפול

בדצמבר 2008 היה מס' התיקים של כל בתי האב (כולל השירות לנכויות התפתחותיות, יחידת דרי רחוב והמרכז למניעת אלימות במשפחה ע"ש גליקמן) 26,976 לעומת 27,282 בדצמבר 2007 (לא כולל תיקים של בתי אב שלא נקבעה להם אינטנסיביות טיפול, לוח 16.1). למעשה, בשנת 2008 חלה ירידה של 1.1% במספר בתי האב המטופלים בהשוואה לשנת 2007, אשר ממשיכה את מגמת הירידה במספר בתי האב המטופלים בשנים האחרונות.

פתיחת תיקים חדשים

במהלך שנת 2008 נפתחו 4,624 תיקים חדשים בכל המינהל (1,949 של בתי אב המשפחה, 2,423 של בתי אב קשישים ו-252 בשירות לנכויות התפתחותיות, דרי רחוב, ומרכז גליקמן), לעומת 4,997 תיקים שנפתחו בשנת 2007. הנתונים מצביעים על ירידה של כ-7.4% במספר התיקים שנפתחו, לאחר מגמה של יציבות שהייתה בשנתיים האחרונות. התיקים החדשים מהווים כ-17% מסך התיקים שנמנו במחלקות בדצמבר 2008 (לוחות 16.7 ו-16.1). בשנת 2008 היו 1,794 פניות שלא נפתח להם תיק מסיבות שונות לעומת 1,860 פניות בשנת 2007 ירידה של כ-3.5%.

סגירת תיקים:

בעת מיון התיקים נסגרו במחלקות 4,716 תיקים מהסיבות הבאות:

- 32% - גורמים הקשורים למשפחה - ניתוק קשר, בקשת המשפחה לסגירת תיק.
- 23% - גורמים הקשורים לניהול התיק - שיקול דעת מקצועי כגון: העדר מענים טיפוליים, שינוי או הפסקת נזקקות, סיום טיפול.
- 45% - גורמים נסיבתיים - פטירה, מעבר משפחה לרשות אחרת, העברה ליחידה טיפולית אחרת.

3. מקבלי שירות ללא תיק

מקבלי שירות ללא תיק הינם תושבים שנהנים משירותי המינהל, אך אין להם תיק במחלקות לשירותים חברתיים. בשנת 2008 נהנו 58,022 אנשים מפעילויות ושירותים של מינהל השירותים החברתיים, ללא תיק, לפי הפירוט הבא:

- בריאות הציבור (כמפורט בסעיף 11 בהמשך הפרק-אגף בריאות הציבור) - 43,337 מקבלי שירות.
- קשישים (מועדונים, בתים חמים, קפה אירופה וכדומה) - 3,910 מקבלי שירות.
- תעסוקה (מקבלי שירות בתכניות התעסוקה השונות הפועלות בעיר) - 1,043 מקבלי שירות.
- תכניות קבוצתיות וקהילתיות - 574 מקבלי שירות.
- בתי ספר לחינוך מיוחד - 95 מקבלי שירות.
- בי"ס מפתן אלון - 21 מקבלי שירות.
- מרכז קשר - 19 מקבלי שירות.
- תכנית סלעית - סיוע לנשים במעגל הזנות (החלה לפעול לקראת סוף 2008) - 85 מקבלי שירות.
- מרכז הירש - 314 מקבלי שירות.
- פניות למחלקות שלא נפתח להן תיק - 2,646 מקבלי שירות.

4. תחום משפחה

בתי אב

מינהל השירותים החברתיים מטפל ב-11,344 בתי אב משפחות, המהווים 42% מכלל בתי האב המטופלים. 58% מבתי האב המטופלים הם של קשישים (לוחות 16.3 ו-16.4). 40% מבתי אב משפחות מטופלים באגף דרום, 25% באגף מזרח, 22% מבתי האב מטופלים באגף מרכז-צפון ועוד 13% הם מטופלי השירות לנכויות התפתחותיות, מרכז גליקמן ודרי-רחוב.

נזקקויות

הבעיות השכיחות ביותר המאפיינות את המשפחות הנמצאות בטיפול הן: בעיות כלכליות (השכיחות הגבוהה ביותר), בעיות תפקוד במשפחה, בעיות נפשיות והתנהגותיות.

חד הוריות

בשנת 2008 טופלו ע"י המינהל 2,820 משפחות חד הוריות (כ-29.8% מכלל המשפחות החד הוריות בעיר).

אלימות במשפחה

בת"א-יפו מופעל מרכז למניעת אלימות, בשיתוף עם נעמ"ת, הנותן טיפול אינטרני לנשים מוכות וילדיהן וטיפול אקסטרני למשפחות. סה"כ בתי האב המטופלים בו מגיע ל-231, מתוכם 82 אינם מטופלים במחלקות המינהל.

ייעוץ למשפחה

בעיר קיימות 6 תחנות לייעוץ בחיי המשפחה ובהן מטופלות כ-600 משפחות.

5. תחום ילדים ונוער

מטופלים

בשנת 2008, טופלו ע"י מינהל השירותים החברתיים 12,720 ילדים ובני נוער מגיל 0 עד גיל 18 (לוח 16.8), המהווים כ-15% מאוכלוסיית העיר בגילאים אלו. התפלגותם לפי גיל היא כדלהלן: 30.2% גילאי 0-6, 37.2% גילאי 7-12, 32.4% בגילאי 13-18. האגף בו שיעור הילדים והנוער המטופלים הוא הגבוה ביותר הוא אגף דרום - 53.5% מכלל הילדים והנוער המטופלים (סה"כ מטופלים באגף 6,810 ילדים בגילאי 0-17, המהווים כ-37% מאוכלוסיית הילדים באזור זה), אחריו אגף מזרח - 28.9% מהמטופלים (3,678 ילדים, המהווים כ-20% מסה"כ הילדים באזור) ואגף מרכז-צפון - 16% (2,044 ילדים, המהווים כ-5% מהילדים באזור).

נערות במצוקה

467 נערות בגילאי 11-21 מוכרות ע"י שירותי הרווחה כנערות במצוקה והן מטופלות ע"י עובדות סוציאליות המתמחות בנושא.

סידורי ילד ונוער בקהילה ומחוץ לקהילה

בשנת 2008 סודרו מחוץ לביתם ע"י מינהל השירותים החברתיים 556 ילדים; מתוכם 133 במשפחות אומנה ו-423 בפנימיות. 658 ילדים שובצו ע"י המינהל ב-45 מעונות יום (מתוכם 7 רב-תכליתיים) וב-51 משפחתונים. 659 ילדים סודרו בצהרונים לגיל הרך ולגיל ביה"ס וב-7 מועדוניות משותפות עם המחלקה לקידום הנוער. בעיר פועל מרכז לשירותי חירום לילדים בסכנה ובסיכון בשיתוף עם אל"י (אגודה להגנת הילד). המרכז משמש כמקלט לילדים עד גיל 13 והוא מעניק טיפול אקסטרני לילדים ומשפחותיהם. בחלק האינטרני שהו במרכז במהלך שנת 2008 32 ילדים, מתוכם 12 ילדים תושבי ת"א. בחלק האקסטרני טופלו 33 משפחות עם ילדים בסיכון, מתוכם 22 משפחות מת"א. כמו כן פועלים בעיר מקלט "מקום אחר" לבני נוער ומקלט "בית דרור" לנערים ונערות בעלי זהות מינית הומו-לסבית.

טיפול במסגרת החוק

1,348 ילדים טופלו ע"י פקידי סעד לחוק נוער; 589 מהם טופלו בצו בית משפט שהוצא ע"י פקיד סעד שהוא עובד סוציאלי הממונה על ביצוע "חוק הנוער (טיפול והשגחה)" (1960) ותפקידו להתערב בדרכים שונות כדי להבטיח את שלומם ובריאותם הפיזית והנפשית של ילדים הגדלים במשפחות שבהן ההורים מתקשים בתפקודם ההורי.

6. תחום זקנה

ב-2008 נתן מינהל השירותים החברתיים שירות ל-15,632 בתי אב הכלולים בהגדרת גיל הזקנה (הגיל הרשמי הוא: אישה מגיל 62 וגבר מגיל 67, אך הוא לא שונה על-ידי משרד הרווחה. לפיכך, ממשיך המינהל לתת סיוע על פי הגיל הקודם - לראשי משפחות שבהן האישה היא בגיל +60 או הגבר הוא בגיל +65). אוכלוסייה זו מהווה 57.9% מכלל בתי האב מקבלי השירות (לוח 16.4).

עיריית תל-אביב-יפו בשותפות עם משרדי הממשלה, ג'וינט ישראל, המגזר השלישי והמגזר הפרטי מפתחים רשת של מענים, תוכניות ופרוייקטים לקשישים הכוללים: שירותים בבית הזקן, שירותים בקהילה, שירותים לניצולי שואה, שירותים במסגרת חוק הפעלת שירותי חוק סיעוד, שירותים לנדחי גמלת סיעוד, דוורים ציבוריים.

השמות חוץ ביתיות

הפניית זקנים לבתי אבות במימון הזקן, משפחתו, משרד הרווחה והעירייה נעשית בכפוף למבחני נזקקות וזכאות, רק לאחר מיצוי כל המענים האפשריים בקהילה.

7. תחום נכויות

תחום נכויות מטפל בעוורים, נכויות פיזיות וחושיות, נכויות התפתחותיות ופרוייקטים בנושא הנגשת העיר.

אנשים עם פיגור שכלי

במהלך 2008 טופלו בשירות לנכויות התפתחותיות 880 מטופלים בוגרים וכן 282 ילדים עם פיגור שכלי, שתיק המשפחה שלהם מנוהל במחלקות לשירותים חברתיים. סל השירותים כולל טיפול בקהילה, במעונות יום וגנים, בתי ספר מיוחדים, מסגרות תעסוקה, מסגרות טיפוליות לבוגרים וליווי אנשים בפרוייקטי סביבה תומכת.

לקויות ראייה ועיוורון

בעיר פועל מרכז רב-שירותים לעיוור: מרש"ל. המרכז נותן שירותי טיפול, ייעוץ תעסוקה ופנאי לכ- 450 עוורים ולקווי ראייה. ל-1,800 איש בעיר יש תעודת עיוור.

נזקקות

לכ-26% מבתי האב המטופלים במינהל (לא כולל קשישים) ניתן מענה לנזקקות של אחת מהנכויות הבאות: בעיות נפשיות והתנהגותיות, מחלות אקוטיות וכרוניות, עיוורון, מגבלות פיזיות, פיגור שכלי, לקות שמיעה ואוטיזם.

8. תחום משאבי הקהילה

תחום משאבי הקהילה אחראי לפיתוח תוכניות המעשירות ומחזקות את חיי הקהילה ומגבירות את שיתוף הציבור בכל הקשור להחלטות הנוגעות לחיי התושבים בעיר. כמו כן, מפעיל התחום תוכניות התנדבותיות בקרב יחידות העירייה ובשיתוף ארגונים וולונטריים. בנוסף, פועל התחום לפיתוח תעסוקתי בקרב אוכלוסיות מגוונות וע"פ צרכיהן.

התנדבות

ב-2008 הופעלו 2,753 מתנדבים בכ-55 תוכניות התנדבותיות בסיוע לקשישים, ילדים, נכים, חולים ועוד. במסגרות השונות של המינהל משובצות גם 45 בנות שירות לאומי. התחום מפעיל גם מתנדבים מחברות עסקיות. כמו-כן, קיימים גם שני מוקדי שי"ל - שירות ייעוץ לאזרח, ו-3 תחנות לייעוץ משפטי בהתנדבות. בסיועם של מתנדבים מקיים התחום מבצעי סיוע לנזקקים בחגים.

פיתוח קהילתי

התחום מפעיל כ-1,150 פעילים קהילתיים בתוכניות חברתיות המקדמות את איכות החיים בשכונות בתחומי חינוך, רווחה, איכות הסביבה ועוד. התחום מקיים קורסי הכשרה והדרכה לפעילים קהילתיים בוועדי שכונות. התחום מספק הדרכה לקבוצות עניין בקהילה, וכן ייעוץ והנחייה לפעילי עמותות חברתיות. עוד עוסק התחום בעריכה והפצת עלון קהילתי למנהיגות קהילתית.

תעסוקה

מופעלות 12 תוכניות לפיתוח תעסוקתי וקידום קריירה לצעירים, מובטלים, נשים, עולים ונכים. התוכניות כוללות מסלולי הכשרה לחיי עבודה, השלמת השכלה, הכשרה מקצועית, קידום קריירה בתוך מקומות העבודה, יזמות עסקית. 1,043 איש השתתפו בשנת 2008 בתוכניות השונות.

9. הרשות העירונית להתמכרויות, דרי רחוב ושיקום האסיר

התמכרויות

הרשות העירונית להתמכרויות הינה גוף אינטרדיסציפלינרי הפועל בשלושה תחומים עיקריים - מניעה והסברה, טיפול ושיקום וסיוע באכיפת החוק. תוכנית המניעה מופנית בעיקרה לבני נוער בסיכון (בתי ספר שרמתם נמוכה, נוער עובד ונוער שאינו לומד או עובד). חמשת המרכזים העירוניים מטפלים במכורים מבוגרים - החל משלב האיתור וכלה בשלב השיקום התעסוקתי. בשנת 2008 ניתן סיוע ל- 578 בתי אב עקב בעיית סמים.

דרי רחוב

היחידה לטיפול בדרי רחוב פועלת משנת 1990 ומטרתה הינה מתן מענה הולם לבעיית חסרי הבית המתגוררים ברחובות העיר, איתורם והגשת סיוע אשר יאפשר להם לחזור ולהשתלב בקהילה. העבודה עם דרי הרחוב כוללת איתור, אבחון מצב פיזי ונפשי, הגשת טיפול מתאים והפנייה לגורמי סיוע בקהילה. כמו כן קיימים שני בתי מחסה - "גגונים", בהם יש סה"כ 65 מיטות. בשנת 2008 טופלו 437 בתי אב ביחידה לדרי רחוב.

שיקום האסיר

עובדי יחידת שיקום האסיר אחראים לטיפול באסיר ובמשפחתו טרם שחרורו ולאחריו. הטיפול הינו פרטני וקבוצתי. השיקום נעשה במסגרות הן חוץ קהילתיות (הוסטלים) והן פנים קהילתיות. 744 אסירים ומשפחותיהם הגיעו לטיפול במסגרת הקהילה.

10. הרשות העירונית לקליטת העלייה

הרשות העירונית לקליטת עלייה הוקמה בשנת 1990 עם תחילת גלי העלייה ההמוניים מבריה"מ לשעבר, במטרה ללוות את העולים החדשים המגיעים לעיר ולסייע להם בתהליך קליטתם. מספר העולים (שעלו לישראל החל ב-1990) הגרים בעיר עומד על 48,363 והם מהווים כ-12.4% מאוכלוסיית העיר.

ליווי פרטני של העולים

בעיר תל-אביב-יפו פועל מוקד קליטה מרכזי בבית שטראוס רח' בלפור 14. במוקד עובדת דוברת השפה הרוסית המלווה את העולים באופן פרטני במהלך שלבי הקליטה הראשונים - תרגום ומידע, תיווך לשירותי קהילה, רישום לאולפנים, היכרות עם שירותים רלוונטיים, פתרון בעיות ועוד. בשנת 2008 התקבלו 550 פניות למוקד הקליטה בנושאים שונים.

קידום תעסוקת עולים

הרשות מפעילה מגוון מסגרות במטרה לסייע לעולים להשתלב באופן מיטבי בשוק העבודה הישראלי: קורסי יזמות, ירידי תעסוקה, שילוב אמנים עולים באירועים ציבוריים ופרטיים, ירידי אומנים, קורסים מקצועיים לקידום אוכלוסיות ייחודיות ועוד. בשנת 2008 השתתפו 250 עולים בפעולות תעסוקתיות.

שילוב חברתי ותרבותי

הרשות מפעילה מרכז תרבות שמקיים מגוון פעולות תרבות לחשיפת העולים לתרבות הישראלית מחד, ומאיך חשיפת תרבות המוצא של העולים בפני אוכלוסיות הוותיקים באמצעות מועדונים חברתיים לעולים ומועדונים לוטרניים (לוחמים וותיקים), כתות אולפן, חוגים וטיולים להכרת הארץ. בשנת 2008 נערך אירוע מרכזי לוותיקי מלחמת העולם השנייה לרגל 60 שנה למדינה בהיכל התרבות בהשתתפות 2,500 עולים.

קליטה בקהילה

רשות הקליטה בשיתוף משרד הקליטה הפעילה בשנת 2008 15 פרויקטים בתחום קליטה בקהילה ברחבי העיר.

11. אגף בריאות הציבור

אגף בריאות הציבור במינהל השירותים החברתיים מופקד על הפעילויות בתחומי בריאות הציבור והרפואה המונעת ובהם: תחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב), מרפאת מתבגרים, שירותי בריאות השן לתלמידים ולקשישים ותוכניות חינוך וקידום בריאות.

תחנות לבריאות המשפחה

בשנת 2008 פעלו בעיר 14 תחנות לבריאות המשפחה (טיפות חלב) בהפעלת העירייה ותחנה אחת ע"י קופ"ח לאומית. הפעילויות העיקריות: ביצוע מעקבי גדילה והתפתחות, מתן חיסונים לתינוקות ופעוטות עפ"י תכנית ארצית, הדרכת אמהות בנושאי חינוך לבריאות, ומעקב אחר נשים הרות. צוות התחנה כולל אחיות בריאות הציבור, רופאי ילדים ורופא נשים.

במהלך שנת 2008 התקבלו לטיפול בטיפות החלב העירוניות 6,961 תינוקות חדשים ו-161 נשים הרות חדשות. בסוף 2008 היו 31,538 מטופלים רשומים: 6,084 תינוקות (עד גיל שנה), 25,336 פעוטות (ילדים בגיל 1-6), ו-118 נשים הרות (לוח 16.12). משנת 2000 חלה עלייה של כ-29% במספר התינוקות בעיר ושל כ-16% במספר הפעוטות (לוח 16.13). בשנת 2008 נרשמו 86,978 ביקורים של נשים הרות, תינוקות ופעוטות בטיפות החלב והתבצעו 19,401 בדיקות רופא (לוח 16.14). כמו-כן, התקיימה פעילות קידום בריאות בטיפות החלב, גני ילדים, מרכזים קהילתיים ומרכזי הורים-ילדים, באמצעות אחיות טיפות החלב.

בעיר תל-אביב-יפו חיים עשרות אלפי מהגרי עבודה (חלקם שוהים באופן בלתי חוקי). טיפות החלב בעיר מטפלות באוכלוסיית משפחות מהגרי העבודה ובהן נשים הרות, תינוקות ופעוטות עד גיל 6 שנים. נכון לסוף דצמבר 2008 טופלו בטיפות החלב 1,100 משפחות מהגרי עבודה ו-1,265 ילדים (300 תינוקות ו-965 פעוטות).

מרפאת מתבגרים

המרפאה בבית-שטראוס נותנת טיפול וייעוץ ללא תשלום למתבגרים (גילאי 12-18 שנה) בבעיות בריאותיות ייחודיות לגיל ההתבגרות. לרשות הפונים עומד צוות רב-מקצועי, שכולל: רופאת ילדים ונוער, רופאים מקצועיים, תזונאית ופסיכולוגית. הפנייה למרפאה יכולה להיעשות ישירות ע"י המתבגרים והוריהם או באמצעות אחות או רופא ביה"ס, צוות ביה"ס, קופות החולים או אגודות וארגונים העוסקים בבני נוער.

בשנת 2008 טופלו 288 מתבגרים (68 מטופלים חדשים ו-220 מטופלים המשכיים). ניתנו 554 ייעוצים טלפוניים (306 למתבגרים ו-248 לאנשי מקצוע) והועברו 6 הרצאות לכ-85 משתתפים.

שירותי בריאות השן

בשנת 2008 ניתנו שירותי בריאות השן לתלמידים ע"י צוות מרפאות השיניים, שכללו בדיקות שיניים, חינוך לבריאות השן, טיפולי עזרה ראשונה וטיפולים משמרים לתלמידי כיתות א'-ט'.

בשנת 2008 טופלו במרפאות השיניים 6,430 תלמידים. בבתי"ס נבדקו 25,582 תלמידים בכיתות א'-ט'. 41,494 תלמידים קיבלו הדרכה בחינוך לבריאות השן ע"י שינניות (חלקם פעמיים במהלך השנה) ו-9,669 תלמידים בגני הילדים, טרום חובה וחובה.

בשנה"ל תשס"ח 32% מתלמידי כתות א'-ט' שנבדקו נמצאו זקוקים לטיפול משמר (על בסיס בדיקה שנערכה ע"י רופאי השיניים בביה"ס, על סמך הסתכלות בלבד, ללא צילומי רנטגן).

במרפאה האורטודונטית (מרפאה לישור שיניים) התקבלו 179 ילדים חדשים לטיפול. המרפאה טיפלה סה"כ ב-575 מטופלים בטיפול פעיל ובמעקב אחר 222.

במרפאת השיניים לקשישים נבדקו 264 קשישים וטופלו 124, במיגוון טיפולים משמרים ומשקמים.

פעילויות קידום בריאות

הנהלת האגף ואחיות טיפות החלב מקיימים קורסים, סדנאות והרצאות לקהל הרחב, כדי להעמיק את המודעות בנושאי הבריאות השונים. בטיפות החלב נערכו קורסי החייאה לתינוקות ולפעוטות וסדנאות עיסוי תינוקות. הופעלו תוכניות קידום בריאות לגילאי 3-4 שנים ("מותק של בריאות") ולגילאי 5-6 שנים ("כיף להיות בריא"). כמו כן, נערכו בשיתוף המרכזים הקהילתיים ימי בריאות, שבהם הועברו מסרים בנושאי בריאות לכל השכבות באוכלוסייה. בשנת 2008 השתתפו בפעילויות קידום בריאות שונות כ-5,250 משתתפים.

12. נושאים כלליים בהם מטפל המינהל

מרכז סיוע ומידע למהגרי עבודה (עובדים זרים):

מרכז סיוע ומידע לעובדים הזרים בעיר (מסיל"ה), נפתח ביולי 1999. מטרת המרכז היא לתת לקהל היעד מידע בנושאים רבים כגון: רווחה, בריאות, חינוך, עבודה וביטחון אישי. המרכז נותן הכוונה ותיווך לפרט, לקהילה ולנותני שירותים. כמו כן, הוא מתערב התערבות ראשונית במצבים אקוטיים המתעוררים ברמת הפרט והקהילה וכן התערבות ארוכת טווח. כיום שיעור ההתערבויות ארוכות הטווח עולה על שיעור ההתערבות הראשונית וזאת כתוצאה מהתעוררות הולכת וגוברת של צרכים בתחום הרווחה. אם בעבר הושקעו מירב המשאבים במתן מידע, כיום מושקעים מירב המאמצים בתיווך וסיוע בפועל. המרכז גם נותן ייעוץ לשירותים קהילתיים שמופעלים ע"י קהילת העובדים הזרים. בשנת 2008 נענה מסיל"ה ל-3,200 פניות של עובדים זרים, לעומת 3,000 פניות בשנת 2007, 1,800 בשנת 2006, 1,400 ב-2005 ו-725 ב-2004. למרות מבצעי ההרחקה המאסיביים של מינהלת ההגירה, גדל מספר הפניות ובשל מבצעי ההגירה, אף עלתה מורכבותן.

מצבי חירום ומשבר

המינהל (בשיתוף גופים עירוניים נוספים) עוסק בהפעלת מכלול אוכלוסייה בחירום בשיתוף מרכז חוסן ע"ש כהן הריס, שהוא מערך רב-מקצועי טיפולי המעניק סיוע פסיכוסוציאלי ישיר ומיידי לנפגעים, באופן ישיר ועקיף, ממצבי חירום ומשבר (כמו: פיגועי חבלה, שטפונות). בשנת 2008, בה התקיים מבצע עופרת יצוקה, הופעל מוקד אירוח אשר קישר בין משפחות מהדרום למשפחות תל אביביות. המוקד היה בקשר עם 349 משפחות וביצע 29 קישורים בין משפחות. כמו כן, 9 משפחות הוזמנו להתארח במלון טל בעיר. בשנת 2008 סייע מכלול האוכלוסייה בחירום בטיפול ב-8 נפגעי תאונות דרכים.

מערכת הכוננות

המינהל מפעיל מערכת כוננות הפועלת 24 שעות ביממה במשך 365 ימים בשנה, עבור כל אוכלוסייה הנמצאת במצבי סכנה וסיכון. בשנת 2008 התקבלו במערכת הכוננות 2,412 פניות, בנושאים: דרי רחוב, אלימות במשפחה, סיוע לילדים, סיוע למבוגרים ופינוי תושבים.

שירותים אוניברסיטאיים

המינהל מפעיל תוכניות משותפות עם בתי הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל-אביב ובאוניברסיטת בר-אילן, הכוללות הכשרת סטודנטים בתחומים שונים במינהל - במסגרת לימודיהם.

המינהל מפעיל "מחלקה אוניברסיטאית" במחלקת "שפירים" בשיתוף ביה"ס לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל-אביב, הכוללת קידום מחקר והערכה, הכשרת עובדים והפעלת קבוצות.

שותפויות

מינהל השירותים החברתיים פועל ליצירת שותפויות עם גורמים בקהילה - עסקיים, וולנטריים ואחרים, לצורך הרחבת מעגל התוכניות והמענים לטובת לקוחות מינהל השירותים החברתיים ותושבי העיר. בשנת 2008 נהנו 33,562 תושבי העיר משותפויות שיצר המינהל. אחוז ההשתתפות הכספית של העירייה בשותפויות אלו עמד על 21.6% בסה"כ.